

SÆRUTSKRIFT

av møteboka for Haram kontrollutval i møte 14.12.2017.

Møtedato: 14.12.2017, kl. 12.00 – 13.45
Møtestad: Haram rådhus

Møtet vart leia av Sigrid Eidsvik

Elles til stades: Eivind Davik (kom kl. 12.30 til sak 08/17), John Alvestad, Elin Grete Vatnehol og Åge Vikestrand.

= **4 og 5 voterande**

Frå kontrollutvalsekretariatet møtte:
Dagleg leiar Bjørn Tømmerdal og rådgjevar Harald Rogne.

Frå kommunerevisjonen møtte revisorane Kurt Løvoll, Svein Ove Otterlei og Anne Nygård. Frå Haram kommune møtte Ordførar Vebjørn Krogsæter, Rådmann Turid Hanken og økonomisjef Levi Lervik.

SAK 08/17 PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON I HARAM KOMMUNE

Innstilling datert 05.12.2017 frå kontrollutvalsekretariatet

Kontrollutvalet sitt samrøystes innstilling:

1. Kommunestyret gir kontrollutvalet fullmakt til å føreta prioriteringar innan forvaltningsrevisjonen slik som å vedta enkelte undersøkingar.
2. Kommunestyret tek for øvrig saka om plan for forvaltningsrevisjon 2017 – 2020 til orientering.

Sigrid Eidsvik
leiar
(sign.)

**SUNNMØRE
KONTROLLUTVÅLSEKRETARIAT IKS**

Kontrollutvalet i
Haram kommune

Dato: 05.12.2017

**SAK 08/17
PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON I HARAM KOMMUNE**

Som vedlegg følger:

- Plan for forvaltningsrevisjon – Haram kommune

Kontrollutvalet er pålagt å lage ein plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon minst ein gong i valperioden. Kommunestyret må sjølv vedta denne planen, og kontrollutvalet kan gjere endringar etter delegering. Kontrollutvalet er det organet som på vegne av kommunestyret skal gjennomføre dette tilsynet og er ikkje underlagt andre avgrensingar enn dei som eventuelt er gitt av kommunestyret. Kommunestyret kan sjølv gi instruksar om igangsetting av prosjekt. I mangel av slike avgjer kontrollutvalet sjølv dei tenestekområda som skal vere gjenstand for forvaltningsrevisjon.

Kravet om at kommunestyret sjølv skal vedta innhald og omfang av forvaltningsrevisjon er knytt til ein intensjon om om at kommunestyret sjølv skal ha ei aktiv og bestemmande rolle og føle eigarskap.

Kjerneoppgåvene til kontrollutvalet i samband med forvaltningsrevisjon er:

- Plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon
- Rapportar om forvaltningsrevisjon
- Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapportar

Forvaltningsrevisjon er i forskrift om revisjon § 7 første ledd definert som systematiske vurderingar av økonomi, produktivitet, måloppnåing og verknader ut frå kommunestyret sine vedtak og føresetnader, herunder om:

- a) Ressursar blir brukt til å løyse oppgåver i samsvar med vedtak og føresetnader
- b) Ressursbruk og verkemiddel er effektive i forhold til måla som er sett
- c) Regelverket blir etterlevd
- d) Styringsverktøy og verkemiddel er tenlege
- e) Grunnlaget for vedtak i politiske organ samsvarar med offentlege utgreiingskrav
- f) Resultata i tenesteproduksjonen er i tråd med føresetnadane og om resultata er nådd

Forvaltningsrevisjon er med andre ord meint å vere ein reiskap for det øvste politiske organet i samband med å føre tilsyn og kontroll med forvaltninga og dei resultatane som blir oppnådd.

Avleia seier desse punkta noko om kva forvaltningsrevisjon bør halde fokus mot. Fokuset bør vere å sikre tenlege styringssystem som igjen sikrar ei målretta og kostnadseffektiv drift. Det sentrale ved forvaltningsrevisjon, er vurderingar om resultatane er i tråd med vedtak og føresetnader. I denne forstand er den resultatorientert, og ikkje avgrensa til undersøkingar av økonomi. Ein slik forvaltningsrevisjon er i stor grad ei evalueringa av kommunen si administrative leiing med vektlegging av tema som organisasjonen sitt kontrollmiljø, risikovurderingar, interne kontrollaktivitetar og tilsyn med desse.

I forskrift om kontrollutval § 10 første ledd er kontrollutvalet pålagt å lage ein plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon minst ein gong i valperioden, og seinast innan utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert. Andre setning første ledd krev at kommunestyret sjølv vedtek denne planen, medan kontrollutvalet kan gjere endringar i planperioden etter delegering.

Andre ledd krev at kommunen identifiserer behovet for forvaltningsrevisjon i dei ulike kommunale verksemdene med utgangspunkt i ei overordna analyse basert på risiko- og vesentlegheitsvurderingar. Det er viktig å sette inn ressursane der ein mest truleg finn det mest vesentlege forbettringspotensiale.

Planverket skal vere basert på ei overordna analyse med det føremål å skaffe fram relevant og nødvendig informasjon slik at kontrollutvalet kan legge ein plan over kva for teneste- og temaområde som har behov for ein systematisk gjennomgang. I lovforarbeidet vart det sagt at analysen skal vere overordna og heilskapleg, samt gjennomført på kort tid med ein beskjeden ressursinnsats.

I ein rapport: *Kommunereform-sjekkliste for revisor, kontrollutvalg og sekretariat* frå Norges Kommunerevisorforbund går det fram ei slik anbefaling:

I kommuner som vil bli berørt av kommunereformen, bør tidshorisont og innhold i overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon vurderes. Det bør vurderes hvilke forvaltningsrevisjonsprosjekt som vil være mest relevante i en slik situasjon. Kontrollutvalgene bør i denne fasen også vurdere andre kontrollvirkemidler som for eksempel orienteringer frå rådmannen og virksomhetsbesøk.

I kommunar som blir berørt av kommunereformen bør både overordna analyse og val av prosjekt vurderast ut i frå andre mulige behov enn tidlegare. Det kan vere behov for ein meir fleksibel og hendelsesbasert tilnærming til forvaltningsrevisjonsprosjekt med rullering etter behov. Med dette som utgangspunkt avventer en nærmere behovet for en overordnet analyse. Ein hendelsesbasert tilnærming til forvaltningsrevisjonsprosjekt vil ta utgangspunkt i behov som melder seg i kommunen uavhengig av ei generell analyse av kommunen.

I løpet av ein valperiode kan det oppstå hendingar som gjer at eit kommunestyre og/eller kontrollutval ønskjer å sette i gang undersøkingar. Slike prosjekt vil ofte vere meir relevante enn planlagte prosjekt basert på generelle risiko- og vesentlegheitsvurderingar og slike hendingsbaserte undersøkingar vil ofte fortrenge planlagte prosjekt.

Dei vedtaka som er gjort om samanslåing av kommunar vil kunne gi konsekvensar for den enkelte kommune. Ein rullerande og hendelsesbasert tilnærming som planarbeidet vil gi god fleksibilitet.

På bakgrunn av ovanstående legg ein saka fram for kontrollutvalet med forslag om slik

innstilling:

1. Kommunestyret gir kontrollutvalet fullmakt til å føreta prioriteringar innan forvaltningsrevisjon slik som å vedta enkelte undersøkingar.
2. Kommunestyret tek for øvrig saka om plan for forvaltningsrevisjon 2017 – 2020 til orientering.

Harald Rogne
rådgjevar

Plan for forvaltningsrevisjon

Haram kommune

BAKGRUNN

Kontrollutvalet er pålagt å lage ein plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon minst ein gong i valperioden, og seinast innan utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert. Kommunestyret må sjølv vedta denne planen, medan kontrollutvalet kan gjere endringar i planperioden etter delegering.

Det er eit krav om at behovet for forvaltningsrevisjon i dei ulike tenesteområda, skal bli identifisert med utgangspunkt i ei *overordna analyse* basert på «risiko- og vesentlighetsvurderinger».

Kommunestyret har det øvste ansvar for tilsynet med forvaltninga.

Kontrollutvalet er det organ som på vegne av kommunestyret skal gjennomføre dette tilsynet, og er ikkje underlagt andre avgrensingar enn dei som eventuelt er gitt av kommunestyret.

Kontrollutvalet har eit ansvar for å sjå til at Haram kommune er gjenstand for forvaltningsrevisjon. I dette ligg at kontrollutvalet har ei rolle i forhold til å velje ut prosjekt for forvaltningsrevisjon. I kraft av å ha det overordna tilsynsansvaret i kommunen, kan kommunestyret gje instruksar om igangsetting av prosjekt. I mangel av slike, avgjer kontrollutvalet sjølv dei tenesteområda som skal vere gjenstand for forvaltningsrevisjon.

Kravet om at kommunestyret sjølv skal vedta innhald og omfang av forvaltningsrevisjon er knytt til ein intensjon om at kommunestyret bør ha ei aktiv og bestemmende rolle. Det at kommunestyret har ein rett til å gi detaljerte instruksar, er likevel ikkje det same som ei plikt. Om kommunestyret legg opp til ein omfattande bruk av instruksar, bryt ein med intensjonen bak det å opprette eit utval der forvaltningsrevisjon er ei viktig arbeidsoppgåve.

Kjerneoppgåvene til kontrollutvalet i samband med forvaltningsrevisjon er:

- Plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon
- Rapportar om forvaltningsrevisjon
- Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapportar

PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON

Den type av revisjonstenester som forvaltningsrevisjon sorterer under, har både nasjonalt og internasjonalt hatt ei rivande fagutvikling dei seinare åra. Det sentrale ved all revisjon er å setje inn ressursane der ein mest truleg finn dei mest vesentlege forbetringane. Det er dette som skal vere det berande prinsipp når kommunestyret og kontrollutvalet skal velje ut prosjekt, og er meiningsinnhaldet i ein plan der vala er basert på «risiko- og vesentlighetsvurderingar».

I ein periode på fire år oppstår det gjerne hendingar som gjer at kommunestyret og/eller kontrollutvalet ønskjer å sette i gang undersøkingar. Vi kan kalle slike undersøkingar hendingbaserte, i motsetnad til risikobaserte. Det kan typisk vere

ei uønska hending eller tilstand som blir kjend gjennom ei varsling, eit medieoppslag eller liknande. Fellesnemnaren er at noko kritikkverdig kan ha skjedd, og kontrollutvalet og/eller kommunestyret ønskjer saka belyst, med fokus på den konkrete hendinga. Formålet kan vere å klarlegge og gi ei framstilling av kva som faktisk har skjedd, og deretter å belyse eller forklare dei utløysande faktorane. Ofte vil media og publikum vere særst interessert i slike saker.

Ordet gransking blir gjerne brukt i ein slik samanheng. Det er likevel grunn til å vere varsam med omgrepsbruken. Gransking som undersøkingsmetode er ikkje regulert i kommunelova og er heller ikkje eit eintydig omgrep. Det blir gjerne oppfatta som dramatisk om ein klassifiserer ei undersøking som gransking. Bruken av omgrepet kan tilføre saka ein alvorlegare dimensjon enn den i utgangspunktet har. Det finns retningsliner for profesjonar si gjennomføring av gransking, til dømes Advokatforeininga sine retningsliner. Temaet er omtalt i Kontrollutvalsboka.

For mange hendingsbaserte undersøkingar er det tenleg å organisere undersøkinga som eit forvaltningsrevisjonsprosjekt etter standard for forvaltningsrevisjon.

Det er vår erfaring at hendingsbaserte undersøkingar gjerne er *enklare å gjennomføre*, då ein ofte har klart føre seg kva som er aktuelt å sjå nærare på. Vidare er det gjerne eit *større behov* blant innbyggjarane, media, kommunestyret for slike undersøkingar. Ei slik tilnærming kan mao gi ei *betre utnytting* av dei knappe ressursane som er stilt til rådvelde for forvaltningsrevisjon.

Det bør også vere noko samsvar mellom eventuell kritikk og det tidpunktet ei uønska hending oppstår. Dette vedkjem også i kva grad ein kan stille rådmannen ansvarleg.

Kommunerevisjonen vil tilrå ein dynamisk plan, som ein revisjonsplan gjerne skal vere. Vi tek sikte på ei drøfting og rullering to gongar i året i kontrollutvalet, der kommunerevisjonen vil vere til stades. Planen vil då bli oppdatert med nye aktuelle kontrolltema sidan førre rullering. I tråd med dette vil behovet bli vurdert opp mot tilgjengelege ressursar. Det er ønskjeleg både for revisjonen og kontrollutvalet at ein får ned tida frå vedtak om ein gjennomgang til rapport blir ferdigstilt.

Vi vil presisere at ein dynamisk plan ikkje er til hinder for at kontrollutvalet eller kommunestyret kan skjere gjennom og vedta ein gjennomgang når det er ønskjeleg.

KONTROLLUTVALET SI RAPPORTERING TIL KOMMUNESTYRET

Det er eit krav at revisor skal rapportere resultatane av gjennomførte prosjekt til kontrollutvalet. Normalt vil rapportar bli formidla til kommunestyret, men kontrollutvalet har inga plikt til dette. Utvalet har derimot ei plikt til å sjå etter at kommunestyrevedtak knytt til slike rapportar blir følgt opp. Det ligg likevel ikkje til kontrollutvalet å fastsetje på kva måte administrasjonen skal følge opp vedtaka. Det er stilt krav om at administrasjonen blir gitt rimeleg tid, men kontrollutvalet må sjølv vurdere bruken av tidsfristar.

INNHALDET I FORVALTNINGSREVISJON

Forvaltningsrevisjon er systematiske vurderingar av økonomi, produktivitet, oppnådd resultat og verknadar ut frå kommunestyret sine vedtak og føresetnader. I dette ligg om:

- ressursar blir brukt til å løyse oppgåver i samsvar med vedtak og føresetnader
- ressursbruk og verkemiddel er effektive i forhold til måla som er sett
- regelverket blir etterlevd
- styringsverktøy og verkemiddel er tenlege
- grunnlaget for vedtak i politiske organ samsvarar med offentlege utgreiingskrav
- resultatane i tenesteproduksjonen er i tråd med føresetnadane og om resultatane er nådd

Forvaltningsrevisjon skal vere eit reiskap for det øvste politiske organ i forhold til å føre tilsyn og kontroll med forvaltninga og dei resultat som blir oppnådd.

Punkta over seier noko om kva forvaltningsrevisjon bør halde fokus mot. Fokuset bør vere å sikre tenlege styringssystem som igjen sikrar ei målretta og kostnadseffektiv drift. Det sentrale ved forvaltningsrevisjon, er vurderingar om resultatane er i tråd med vedtak og føresetnader. I denne forstand er den resultatorientert, og ikkje avgrensa til undersøkingar av økonomi.

I høve til forvaltningsrevisjon, set ikkje regelverket klare avgrensingar til økonomi. Dette fordi ein ikkje finn det tenleg å avgrense kontrollutvalet sitt arbeidsområde. Det å ikkje å avgrense til økonomi, er likevel ikkje det same som at ein ikkje skal fokusere på økonomi. Det vil ofte vere slik at det er lite tenleg at kontrollutvalet gjennom forvaltningsrevisjon, fokuserer på område der andre instansar har tilsyn med kommunen.

Forvaltningsrevisjon, og rapportering av forvaltningsrevisjon, skal skje etter «god kommunal revisjonsskikk» og etablerte standardar på området. Det er også stilt krav om revisjonskriterium for kvart prosjekt. Det er ein måte å seie at det skal gå klart fram kva som ligg til grunn ved vurderinga av forvaltninga.

Revisor skal rapportere resultatane av gjennomførte prosjekt til kontrollutvalet. Ved slike rapportar skal administrasjonssjefen ha høve til å gi uttrykk for sitt syn, og dette skal ligge ved. Om revisjonen gjeld eit kommunalt føretak, skal styret og dagleg leiar sitt syn ligge ved.

OM RISIKOSTYRING

Planen skal vere basert på ei overordna analyse med det føremål å skaffe fram relevant og nødvendig informasjon, og slik vere til hjelp når kontrollutvalet vel kva for tema ein har behov for ein systematisk gjennomgang av. Utover det at den skal vere overordna og heilskapleg, samt gjennomført på kort tid med ein beskjeden ressursinnsats, er det ikkje stilt nærare krav.

Den overordna analysen skal vere basert på vurderingar av risiko og kva som er vesentleg. Ein kommune som styrer risikobasert, arbeider mot å identifisere kva som kan gå galt, med andre ord kva kan skje som inneber at eit tenestoområde ikkje når sine uttalte og ikkje uttalte mål. Vidare blir det prøvd å vite noko om kor sannsynleg det er at noko går gale og kva for konsekvensar det får. Til slutt tek ein slik organisasjon stilling til kva for tiltak ein kan sette inn for å redusere både omfanget av konsekvensane og kor sannsynleg det er at dei oppstår.

Den same tenkinga skal etter regelverket også ligge til grunn ved val av prosjekt innan forvaltningsrevisjon. Ein skal søkje å finne dei teneste- og temaområde der det mest truleg er mest vesentlege avvik frå uttalte og ikkje uttalte målsettingar.

Innanfor ramma av ei verksemd sitt føremål må leiinga etablere strategiske målsettingar, velje strategi og etablere tilhøyrande målsettingar for verksemda.

Rammeverket for risikostyring har fokus på å oppnå målsettingar som ein kan dele inn i følgjande fire kategoriar:

- *Strategiske* – mål på overordna nivå som er i samsvar med og understøttar verksemda sitt føremål
- *Driftsrelaterte* – målretta og kostnadseffektiv bruk av ressursane i verksemda
- *Rapporteringsrelaterte* – påliteleg rapportering
- *Etterlevingsrelaterte* – etterleving av gjeldande lover og reglar

Inndelinga av verksemda sine målsettingar i kategoriar gjer det mogleg å fokusere på ulike aspekt ved risikostyring. Dei forskjellige, men også overlappende kategoriene rettar seg mot ulike behov i ei verksemd og ligg under leiarane sitt ansvarsområde. Denne inndelinga gjer det også mogleg å skilje mellom kva ein kan forvente innan ulike kategoriar.

Då målsettingar relatert til påliteleg rapportering og etterleving av lover og reglar er innanfor ei verksemd sin kontroll, kan risikostyring forvente å gi rimeleg grad av trygging for at desse målsettingane blir nådd. Oppnåing av strategiske og driftsrelaterte målsettingar er påverka av eksterne hendingar som verksemda ikkje alltid kan kontrollere. Risikostyring kan vere med på å sikre at leiinga og kommunestyret i si tilsynsrolle, rettidig blir gjort merksam på om verksemdene går mot oppnåing av målsettingane.

Vi har prøvd å gi eit innblikk i kva for tankegods som ligg til grunn i reglane for planverk innan forvaltningsrevisjon. Dei ambisjonane som blir trekt opp er ambisiøse, og det er sjølvsagt positivt. Eit rigid og særskilt objektive planverk vil likevel vise seg å seie lite om det praktiske. Det beste planverket må søke å integrere det objektive faktabaserte med det subjektive erfaringsbaserte som politikarar og administrasjonen sitt med. Det er vår og andre si erfaring at eit ambisiøst og vidt planverk gjerne viser seg å vere krevjande å vedlikehalde.

Regelverket er ikkje til hinder for at planen blir rullert i kommunestyret oftare enn kvar valperiode. Det vil kunne sikre god forankring og aktualitet. Vår erfaring er at kommunestyra gjer gode val av prosjekt når dei finn det naudsynt.

ANALYSE

Ei omfattande og detaljert analyse legg bindingar på ressursar og dette kan kome i konflikt med aktualitet. Plan for forvaltningsrevisjon bør difor som tidlegare nemnt etter vår vurdering vere eit dynamisk dokument, med rullerande analyse.

Det er etter vårt slikt at ei analyse kan vere kvalitativ, altså verbalt drøftande, i staden for å vere kvantitativ. Det kan og vere ein kombinasjon.

Vedtak av kommunestyret vedkomande undersøkingar

Det er ikkje uvanleg at eit kommunestyre ber sitt kontrollutval om å sjå nærare på enkeltsaker eller gjennomføre undersøkingar som ikkje er forvaltningsrevisjonar. Det ligg ikkje føre slike vedtak i Haram kommune.

Oppfølgingssaker frå kontrollutvalet

Det ligg ikkje føre enkeltsaker som kontrollutvalet har til oppfølging. Det var starta arbeid med forvaltningsrevisjon om sakshandsaming og oppfølging av politiske vedtak i tråd med tidlegare vedteken plan for forvaltningsrevisjon og prosjektskisse. Denne har av kapasitetsproblem blitt liggjande, men ein tek sikte på at dette skal avsluttast innan utgangen av mars 2018.

Det er og arbeidd med forvaltningsrevisjon og selskapskontroll av ÅRIM IKS. Dette er dokument som vil bli ferdigstilla innan utgangen av 2017, og sendt over til Haram kontrollutval.

Rekneskapsrevisjon/økonomi

Kommunerevisjonen har eit godt inntrykk av kvaliteten på rekneskapsføringa og økonomisk kontroll i Haram kommune.

Den økonomiske situasjonen for Haram kommune er ikkje berre enkel. Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsutgifter var i 2016 0,3%. Dei siste 3 åra har gj.sn. netto driftsresultat vore 0,9%. Det er tilrådd at dette bør vere 1,75% over tid. Netto lånegjeld pr. innbyggjar var kr 88.812,-, medan same tal for Møre og Romsdal og landet utanom Oslo var kr 83.968,- og kr 67.036,-. Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter var 126,1% i 2016. Tilsvarende tal for Møre og Romsdal og landet utanom Oslo var 100,5% og 83,1%.

Budsjett og budsjettoppfølging

Etter budsjettforskrifta skal administrasjonssjefen utarbeide forslag til tiltak dersom det oppstår budsjettavvik, og det skal bli gjort endringar i årsbudsjettet når

dette er nødvendig. Det er ikkje vanleg med omfattande budsjettendringar på driftsbudsjettet i Haram kommune, men samstundes ser det ut til at einingane er relativt gode til å halde dei budsjetta dei er tildelte.

Generelle utviklingstrekk

Det har vore ei auke i tal på innbyggjarar i Haram dei siste åra. SSB prognostiserer ein vidare moderat vekst i tal på innbyggjarar fram til 2027.

Overordna planarbeid

Kommunen har vedteke strategiplan 2007-2017.

Kommuneplanen sin samfunnsdel skal gi målsetningar og strategiar for å nå desse måla. I eit heilskapleg målstyringsarbeid er det etter vår vurdering viktig å ha ein oppdatert vedteken kommuneplan som skal vere det overordna dokumentet på dette området. Vi registrerer at strategiplanen ser ut til å bli brukt i samband med utarbeiding av økonomiplan. Dette går mellom anna fram av rådmannen sitt forslag til økonomiplan 2018-2021.

Tenesteleverandør og myndigheitsutøvar

Dette området omfattar kommunen si myndigheitsutøving og tilbod om sentrale tenester til innbyggjarane. Aktuelle spørsmål er mellom anna:

- Blir innbyggjane og brukarar likebehandla?
- Blir tenester levert i rett tid, med riktig kvalitet og med ønska effekt?
- Blir sårbare grupper vareteke på ei god måte?

Kommunen har ein rekke områder der det blir utøvd mynde eller blir levert tenester ovanfor store brukargrupper. I tillegg til områder som angår alle som VAR, gjeld det til dømes barnehageområdet med 508 barn i 2016¹, grunnskule med 1 034 elevar i kommunale skular (i tillegg kjem elevar på privat skule) og 470 mottakarar av pleie og omsorgstenester i 2016.

Plan- og byggesaksbehandling er eit anna område som vedkjem mange, og er av stor betydning både for dei som søker, men også for samfunnsutviklinga.

Ein bør også vere særskild merksam på dei mindre og sårbare brukargruppene som barnevernsklientar, rusmiddelavhengige, psykisk sjuke og personar med psykisk utviklingshemming.

Innan barnevernet er det gjerne risiko knytt til m.a. handsaming av bekymringsmeldingar, samarbeid med andre instansar, minoritetskompetanse, kapasitet, etablering og anskaffing av eigna tiltak, rekruttering av foster- og beredskapsheim, oppfølging av barn med tiltak utanfor heimen og

---

¹ Tal frå KOSTRA 2016

omdømeproblematikk. Det omfattar også det å ta god vare på eit aukande tal på mindreårige flyktningar som kan ha behov for tiltak.

I Fylkesmannen sin «Rapport frå tilsyn med kommunen sitt arbeid med meldingar til barneverntenesta og tilbakemelding til meldar ved Haram barnevernteneste» datert 18.03.2016 vart det avdekka eit avvik:

Kommunen dokumenterer ikkje dei barnevernfaglege vurderingane som ligg til grunn for avgjerder om å undersøke meldingane.

Vidare vart det i Fylkesmannen sin «Rapport frå tilsyn med kommunale helse- og omsorgstenester til personar med utviklingshemming i Haram kommune» datert 04.04.2017 avdekka 2 avvik:

- *Haram kommune sikrar ikkje forsvarleg gjennomføring av personleg assistanse til alle personar med utviklingshemming.*
- *Haram kommune sikrar ikkje forsvarleg gjennomføring av legemiddelhandtering og at personalet har tilstrekkeleg kompetanse i å gjennomføre førstehjelp.*

Det vil og framleis vere risiko knytt til kvalitet i barnehage, mellom anna auka ambisjonsnivå med omsyn til språk, bemanning, kompetanse og inne- og uteareal.

Innan utdanning vil det og vere risiko knytt til lik vurderingspraksis på tvers av skuler og skulane sitt bidrag til elevane si læring.

For pleie- og omsorg er det generelt grunn til å forvente at det framleis vil vere risiko knytt til handsaming av søknader, bemanning, kvalitet, dokumentasjon og styring av tenestene. Auka levealder og sjukehusa sin utskrivingspraksis etter samhandlingsreforma har medført at kommunane tek i mot fleire med stort hjelpebehov. Dette skaper utfordringar, både når det gjeld kompetanse og organisering av tenestene. I tillegg vil det ofte vere utfordringar knytt til kvalitet og nivå (kva er godt nok?).

Netto driftsutgifter til pleie og omsorg i prosent av kommunen sine totale netto driftsutgifter (konsern) var 33,9%. Tilsvarende tal for MRFylke og landet elles (utanom Oslo) var 34,2% og 31,2%.

Forvaltningsrevisjon innan området myndigheitsutøving og brukartilpassa tenester med tilstrekkeleg kvalitet kan rettast mot sakshandsaming, kvalitet, produktivitet, oppnådd resultat og effektar for brukarane. Dette området omfattar i stor grad arbeidsintensive sektorar der mynde blir utøvd og tenester levert i eit relativt tett samspel med brukarane.

Samfunnsutvikling, infrastruktur og samfunnstryggleik

Det å nå sine mål på dette området krev effektive planprosessar, gode løysingar på tvers av sektorar og hensiktsmessig verkemiddelbruk. Aktuelle spørsmål er m.a.:

- Blir det utført godt og koordinert planarbeid?
- Har kommunen tilfredsstillende beredskap og blir det arbeidd i tilstrekkeleg grad med førebygging?
- Blir det arbeidd målretta og effektivt med utvikling og drift av infrastruktur?

Nokre av punkta over er og relevante mtp. næringsutvikling. For eksempel pådrivarrolle i arealplaner mv i høve til å legge til rette for ulike typar tomter og anna areal (bustader, hytter, næringsbygg mv), om offentleg infrastruktur er tilfredsstillende (Vegar/parkering/kai, breiband), bruk av næringsfond eller liknande. Infrastruktur som Vatn, avlaup og renovasjon til god kvalitet er blant kommunen sine viktigaste oppgåver.

Vidare er kommunen sitt arbeid med samfunnstryggleik og beredskap viktig for å førebygge og om naudsynt handtere hendingar som kan setje liv og helse til innbyggjarane i fare og true vesentleg infrastruktur, funksjonar og verdjar. Slike hendingar kan vere utløyst av naturen, tekniske eller menneskelege feil eller av bevisste handlingar. Beredskap og krisehandtering er viktig for m.a. skuler, barnehagar, sjukeheimar og bueningar.

Forskrift om kommunal beredskapsplikt pålegg m.a. kommunen å jobbe

systematisk og heilskapleg med samfunnstryggleik på tvers av sektorar, med sikte på å førebygge og redusere risiko og sårbarheit. Dette set store krav til kommunen si kartlegging, analyser, planarbeid, øvingar og tilsyn.

Forvaltningsrevisjon innan dette området kan vere retta mot arbeidet med reguleringsplaner og anna planarbeid, utbyggingstakt, beredskapsarbeid, tilsyn, ressursbruk, produktivitet, oppnådd resultat og effektar.

Arbeidsgjevarpolitikk/HMT

I 2016 var det 962 tilsette fordelt på omlag 650 avtalte årsverk i Haram kommune iflg KOSTRA.

Aktuelle problemstillingar kunne til dømes vere om kommunen har:

- føremålstenlege system og rutinar knytt til rekruttering av nye arbeidstakarar
- føremålstenlege system og rutinar knytt til å behalde og utvikle arbeidstakarane
- føremålstenlege system og rutinar knytt til avvikling av arbeidsforhold
- tilstrekkelege rutinar for handtering av vanskelege personalsaker
- tilfredsstillende rutinar for arbeidet for reduksjon av sjukefråvær og oppfølging av sjukmeldte
- føremålstenlege rutinar knytt til bruk av vikarar og konsulentar
- eit system som sikrar at regelverk knytt til innleige av arbeidskraft blir etterlevd?

Verksemdsstyring, digitalisering og informasjonstryggleik

Området omfattar kommunen sitt arbeid med verksemdsstyring, digitalisering og informasjonstryggleikt. Aktuelle spørsmål er bl.a.:

- Er styringa av drifta god, og blir det jobba målretta med utvikling og omstilling?
- Er det god kontroll med investeringane?
- Blir informasjonstryggleik i kritiske IKT-system godt ivareteke?

IKT er ein stadig viktigare og meir integrert del av tenesteproduksjonen, og er ein føresetnad for god produktivitet, effektivitet og oppnådde resultat og for kommunen si forvaltning generelt. Kommunen sine fellessystem har betydning for effektiv drift i all kommunal verksemd. Ved ei satsing på digitalisering av tenesteproduksjonen, må ein leggje vekt på informasjonstryggleik, slik at verken vital informasjon om kritisk infrastruktur eller personopplysningar kjem på avvege.

Haram kommune er ein del av eKommune Sunnmøre. Sentrale funksjonar som blir ivareteke av dette samarbeidet, er:

- Digitaliseringsstrategi
- Prosjektstyring
- Samordning av fagsystem i kommunane
- Leverandørstyring

For å gi eit tilstrekkeleg tilbod og sikre ein mest mogleg effektiv ressursutnytting, er det nødvendig med god verksemdsstyring, god intern kontroll og gode rutinar og kontrollaktiviteter på alle nivå, samt kontinuerleg modernisering og effektivisering av kommunen si drift. Intern kontroll er eit leiingsansvar.

Mangelfull styring kan med andre ord auke risikoen for lav modernisering- og utviklingstakt, vesentlege overskridingar, lågare inntekter enn forventa, ineffektiv tenesteproduksjon, at tenesteproduksjonen ikkje blir av forventa omfang eller kvalitet, samt mislege høve.

Forvaltningsrevisjon innanfor området kan bli retta mot verksemdsstyring og intern kontroll, planlegging og styring av investeringar, informasjonstryggleik og styring av IKT.

Større investeringar

I økonomiplan 2018-2021 er dei største investeringane Felles skule Vatne/Tennfjord og Symjeanlegg.

Prosjektstyring, innkjøp mv. kan vere aktuelle tema for kontrollutvalet å sjå nærare på i samband med investeringar.

Mislege høve

Kommunerevisjonen er ikkje kjend med noko som tilseier spesielt høg risiko for mislege høve i Haram kommune. Dersom revisjonen oppdagar mislege høve vil dette bli rapportert til kontrollutvalet i form av såkalla nummerert brev (jf. revisjonsforskrifta §4).

KOMMUNEREFOMA

I ein rapport: *Kommunereform – sjekklister for revisor, kontrollutvalg og sekretariat* frå Norges Kommunerevisorforbund går det fram ei slik anbefaling:

I kommuner som vil bli berørt av kommunereformen, bør tidshorisont og innhold i overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon vurderes. Det bør vurderes hvilke forvaltningsrevisjonsprosjekter som vil være mest relevante i en slik situasjon. Kontrollutvalgene bør i denne fasen også vurdere andre kontrollvirkemidler som f.eks. orienteringer fra rådmannen og virksomhetsbesøk.

Haram kommune har blitt vedteken samanslått inn i «Nye Ålesund kommune» saman med Skodje, Ålesund, Ørskog og Sandøy.

Ein rullerande plan tek difor etter vår vurdering best vare på fleksibilitet i høve dette.

TIMEBUDSJETT

Kommunerevisjonen har i budsjettet lagt til grunn ei timeramme på 150 timar i året til forvaltningsrevisjon for Haram kommune.

I høve til dette kan det ved hendingar/bestillingar som gjer at ein må gå over budsjettert ramme, vere aktuelt å gjere ei tilleggsfakturering i særskilde situasjonar. Dette krev i slike tilfelle vedtak i kommunestyret.